

## RETNINGSLINJER FOR UTVISNING OG BORTFALL AV SETER

### I

#### LØITEN ALMENNING

Lov om bygdeallmenninger av 19.06.92 som trådte i kraft 1. januar 1993 danner rammen for disse retningslinjer. For øvrig henvises det til bruksreglene for Løiten Almennings. Disse retningslinjer er ment som en konkretisering av hvordan styret vil praktisere loven:

#### HOVEDMÅL:

Utnytte setrenes ressurser med hovedvekt på beite til beste for de bruksberettigede eiendommer og ivareta setrene som viktige innslag av kulturlandskap i skog og utmark.

#### STRATEGI:

- a) Ta vare på beitemulighetene i seterområdene, også med sikte på et mulig økt behov i framtida.
- b) Legge til rette for en bedre utnyttelse av seterområdene til beite.
- c) Vern/videreutvikling av attraktive setermiljøer gjennom en styrt utvikling.
- d) I utgangspunktet er all bebyggelse på setervollene å betrakte som seterhus og ved vedlikehold og eventuelle nybygg skal det tas hensyn til dette.

#### 1. BEITERETT

Alle eiendommer med tilliggende bruksrett i allmenningen har rett til beite med så stor besetning som kan vinterføs på eiendommen. For øvrig vises til allmenningsloven og bruksreglene.

#### 2. SETERDRIFT – DEFINISJON

Med seterdrift menes jordbruksdrift med leveranse av melk eller foredla melkeprodukter.

#### 3. RETT TIL Å FÅ UTVIST SETER

«Eiendom med tilliggende bruksrett har rett til å få utvist seter i allmenningen, enten alene eller sammen med andre (fellesseter), når det godtgjøres at seter er nødvendig for driften av eiendommen».

Denne retten er lovfestet og faller ikke bort selv om man i en periode uten behov ikke skulle disponere seter.

For å få utvist ny seter/inngjerdet lykkje med plass for nødvendige seterhus, må det godtgjøres at setra skal brukes til melkeproduksjon med storfe. Det kreves framlagt

driftsplan inneholdende investeringsbehov, produksjonsomfang og analyse av økonomien ved tiltaket.

Nedlagte seterlykkjer søkes utnyttet og hensyn tas til hvor eiendommen evt. tidligere drev seter, hvis det forøvrig ligger til rette for det. Utvisning foretas av allmenningsstyret.

#### **4. BORTFALL AV UTVIST RETT**

Utvist rett til seter faller bort hvis det ikke innen fem år etter utvisningen er opptatt seterdrift overensstemmende med opplysninger gitt i søknaden og eventuelle vilkår som er satt for utvisningen.

#### **5. BORTFALL AV TIDLIGERE OPPTATT SETER**

Allmenningsloven gir følgende kriterier for når retten til opptatt seter med setervoll og eventuelt tilliggende kulturbeite faller bort:

- a) Ved oppgivelse uten forbehold.
- b) Når setra i et sammenhengende tidsrom av 20 år ikke har vært brukt til å dekke det jordbruksmessige behov til eiendom med tilliggende bruksrett – likevel slik at retten ikke i noe tilfelle anses bortfalt før fem år etter denne lovs ikrafttredelse.
- c) Når bruksretten for den eiendom seterretten tilligger faller bort etter § 2-6.

Hvis den bruksberettigede selv ønsker å forvalte seterlykkja som ikke er i eget bruk, må den bruksberettigede selv sørge for å organisere at seterlykkja benyttes til beite av andre med bruksrett i Løiten Almennings. Skriftlig avtale mellom partene om benyttelse av seterlykkja, skal sendes Løiten Almennings. Beitebruker rapporterer innen utgangen av desember hvert år for bruken av seterlykkjen(e).

#### **6. RETT TIL SETERHUS ETTER BORTFALL AV OPPTATT SETER**

Eieren av seterhus har rett til å ha dette stående som før også etter at retten til opptatt seter er falt bort etter § 6-7 bokstavene a eller b, så lenge det vedlikeholdes på forsvarlig måte og tilhører eiendom med tilliggende bruksrett. Retten omfatter en passende tomt, når dette ikke er til hinder for andre bruksberettigedes utnyttelse av arealet. Det er en betingelse at det opprettes festekontrakt med allmenningen. Utvidelse av bebyggelse, salg og bortleie kan bare finne sted med samtykke fra allmenningsstyret. Ved salg av seterhus eller omgjøring av seterhus til fritidsformål, skal det opprettes festekontrakt med allmenningen på generelle vilkår og betingelser som gjelder for annen fritidsbebyggelse i området. Allmenningsstyret vil da kreve refusjon for bruksrettigheter. Der seterhus er forfalt/borte gis det ikke tillatelse til å sette opp nye seterhus uten dokumenterte seterbehov.

## 7. REGISTER OVER SETERLYKKJER OG SETERHUS

For alle seter skal det inngås en skriftlig avtale med allmenningen, hvor det framgår hvem som bruker seterlykkja. Allmenningsstyret ved administrasjonen ajourholder et register over seterlykkjer og seterhus. Registeret skal klassifisere setra innen en av følgende alternativer:

1. Seter med tradisjonell drift med leveranse av melk eller foredla melkeprodukter.
2. Seter der seterlykkja er inngjerdet som egen enhet eller fellesgjerde og er en rasjonell del av husdyrholdet hjemme på gården.
3. Seter der seterlykkja er inngjerdet som egen enhet eller fellesgjerde og brukes av en annen bruksberettiget/flere bruksberettigede som en rasjonell del av denne/disse bruksberettigedes husdyrhold.
4. Seter der seterlykkja ikke holdes i hevd, men seterhusene holdes vedlike, så skal det opprettes festekontrakt med allmenningen på generelle vilkår og betingelser som gjelder for annen fritidsbebyggelse i området. Allmenningsstyret vil da kreve refusjon for bruksrettigheter.

## 8. HUS OG GJERDER

Det er en forutsetning at all bebyggelse på setrene og seterlykkjene og eventuelle gjerder holdes vedlike og at det holdes god orden i/ved hus og på arealer som disponeres. Brukeren av seterlykkja er ansvarlig for at vegetasjon holdes nede.

Bygningsmessig vedlikehold, tilbygg og oppførsel av nye bygninger skal forelegges allmenningsstyret for godkjenning før arbeidet settes i verk. Som grunnlag for søknaden legges følgende retningslinjer til grunn:

- Størrelse: Seterhus skal ikke overstige 65 m<sup>2</sup>
- Form: Bør ha enkel firkantet form, ha saltak med vinkler tilpasset andre bygninger i området og ha lave vegger.
- Takteking: Treflis, torvtak, impregnerte bord, rødbrune takstein og for vedlikehold av eksisterende bygninger godtas også svarte metallplater.
- Kledning: Stående panel eller laftet tømmer.
- Fargevalg: Mørk brun, gråbrun eller rødbrun farge.
- Vinduer: Små vindusåpninger og eventuelle nye vinduer som skal holdes i samme størrelse og form som opprinnelige vinduer i bygget.
- Fundament: Ringmur.

Søknaden til allmenningsstyret skal inneholde opplysninger vedrørende de punktene som er nevnt ovenfor og det skal foreligge fasadetegninger.

Alle gjerder skal utformes på en slik måte at det ikke er farlige for mennesker og dyr. Skigard anbefales. Piggtråd er ikke tillatt. Ved manglende vedlikehold kan styret forlange gjerdet fjernet på den enkelte bruksberettigedes bekostning. Det er ikke krav om at hver enkelt seterlykkje skal være inngjerdet, men at en har gjerder som sikrer en rasjonell bruk av seterområdene.

## 9. BRUKSRETTYTELSER

Det gjelder samme regler for bruksrettytelser på setrene som ellers. Bruksrettrabatt/-tilskudd gis til dekning av eiendommens jordbruksmessige behov. Bebyggelse og gjerder som ikke tjener jordbruksmessige behov, har ikke krav på ytelse. Etter søknad kan det gis tilskudd til tiltak for å opprettholde kulturlandskapet.

Disse retningslinjene for setre ble vedtatt 20. januar 2017 i sak 5/17, og erstatter tidligere retningslinjer vedtatt 4. mars 1999, i sak 30/99.